

Szász Jenő,

a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökének köszöntő beszéde

Tisztelt Államtitkár úr, tisztelt Művész úr, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ha valaki megkérdezné tőlem, milyen alkalmakat vagy eseményeket érzek a leginkább a Nemzetstratégiai Kutatóintézet sajátjának, illetve a saját szívemhez közel állónak, habozás nélkül a Kárpát-haza Galéria kiállítás-megnyitót említeném.

Őszintén hiszek ugyanis abban, hogy a Kárpát-medencei mai politikai kihívások, a jelen idejű feladatok már réges-régen nem fogják nyomasztani utódainkat, amikor még száz esztendő múlva is olvassák majd – mondjuk - Arany Jánost.

Ebből már ki is találhatták, hogy az egységes magyar kultúra és művelődés korokon és kurzusokon átívelő téma, és a magam részéről nem tudnék nemesebb feladatot említeni, mint hogy lehetőségeinkhez képest megmutassuk, bemutassuk ezt a területet.

L. Simon László barátom talán majd részletesebben beszél a mai alkalom kultúrpolitikai, szakmai háttéréről, jelentőségéről, de addig is engedjék meg nekem, hogy mindenekelőtt nagy szeretettel köszöntsem Kuszto Endre művész urat, barátait, tisztelőit, nagy magyar családunk minden tagját a Kárpát-medencében.

Mindenkit, aki ismeri és kedveli a kortárs képzőművészetet, és talán a művész személyisége mögül kikacsintgató Erdélyre, s azon keresztül magyarságunk természetére és igazságaira is kíváncsi.

Kuszto Endre nem pusztán kortársunk, sokkal több annál: szuverén, alkotó, nagy és jelentős művész. Életrajzában feszesen sorakoznak a különböző helyszínek: Makfalváról és Vásárhelyről indult, megismerte Kolozsvárt, majd Budapestre és Amerikába is eljutott.

Az Értől az Óceánig...

Az erdélyi magyar ember szokásos útja ez látszólag: Kőrösi Csoma Sándor, Apáczai Csere János vagy éppen Tamási Áron sorsfordulói köszönnek vissza Kuszto Endre XX. századi magántörténetéből.

És mégis, megmaradt nekünk Erdélyben, közülünk való embernek, és egyúttal igazodási pontnak, a felnövekvő nemzedékek útjelzőjének.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Egyszerű székelyként - de egykori polgármesterként és közéleti emberként is - nagyon sok találkozásra emlékszem Kuszto Endre képeivel, művészetével.

Hosszú évekkel ezelőtt a gyergyószárhegyi Lázár-kastélyban csodálkoztam rá, hogy mai erdélyi képzőművészetünk formanyelve, tematikája, kifejezésmódja mennyire kötődik Kuszto Endréhez. Higgyék el, ebben semmi túlzás nincsen. Nem a mostani ünnepi alkalom mondatja velem, hogy fiatal művészek egész nemzedéke tanult tőle, annyira mély nyomot hagyott erdélyi és egyetemes művészetünkben.

Olyan élő klasszikusunk, akiről már ma is biztonsággal kijelenthetjük, hogy örök helyet szerzett magának a Kárpát-medencei magyar kultúrtörténetben, de ami talán ennél is fontosabb: a magyar emberek szívében.

Szovátáról nemcsak Sóvidék, de a Küküllő-mente – Kuszto Endre lelki szülőföldjei - könnyen bejárhatóak. Bevallom, én is úgy látom azt a tájat és a benne élő embert, ahogyan a szénrajzokról itt feltáruznak, és gondolom, nem vagyok ezzel egyedül.

A láttatásnak ez a képessége a legnagyobbak sajátja: a sejtjeinkben lappangó titkos ösztönvilágból – amelyet a közös eredet, a megélt történelem fűz össze közös emlékezetté – valami felismerhető, valami szívdobogtatót kovácsolni: ezt csak nagyon kevesen tudják!

Egy falu, egy besüppedt ház, egy havas fenyő.

Látszólag ennyi.

És mégis, éppen ezek a képek közös emlékezetünk fűtőelemei, ezek szítják fel lelkünk parazsát, hogy gyúljon ki bennünk mindaz, amit gyűjtőszóval hazaszeretnek hívunk.

Kuszto Endre képes arra, hogy a székely táj ezerszer látott és mégis megunhatatlan elemeivel rendezze be fantáziabirodalmát, amely azért olyannyira valóságos, hogy néha még a csikorgó hideget is érezzük, s ott bandukolunk a sáros, kanyargós földúton, hogy mire behajtják a csordát, mi is fedél alá kerülünk valahogy.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Büszke vagyok arra, hogy itt lehetek, hogy köszönhetjük együtt jeles képzőművészüket és tiszteleghetünk életműve előtt.

Jó, hogy együtt ünnepelhetjük, hogy együtt adózhatunk tehetségének, szép, tiszta világának. Annak a világnak, amely látszólag letűnt már, de amely valójában mindig velünk lesz és marad.

Mert meggyőződésem, hogy csak a körülményeink változnak, mi pedig ott maradunk a történelemben és történelmet írunk majd évszázadok múltán is.

S hogy Kuszto Endre ott lesz az utódok emlékezetében, hogy képei nem enyésznek el, és szeretettel, rácsodálkozással nézik majd távoli magyarok, efelől nem lehetnek kétségeink.

Köszönjük neki azt, amit nemzeti művészetünkért, magyarságunkért tett egész életében, kívánunk neki jó egészséget és még hosszú alkotói éveket.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szász Jenő,
a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

*Elhangzott 2014. november 26-án, Kusztos Endre
erdélyi festőművész, grafikusművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja
SORSOK című kiállításának megnyitó rendezvényén,
a budapesti Forrás Galériában.*